

Normstormarna
- Våld i samkönade relationer-
Skaraborgs Kommuner

Samarbete, nätverksbyggande, metodutveckling och kunskapsspridning.

Presentation av Skaraborgs Kommuners metodutvecklingsarbete i samarbete med Utväg nov 2009- nov 2010

Bakgrund

Skaraborgs kommuner har i samarbete med Utväg under 2010 arbetat för metodutveckling kring våld i nära relation. Fem olika arbetsgrupper har fokuserat på regeringens prioriterade målgrupper och på hur Skaraborg kan arbeta vidare effektivt och målinriktat. En arbetsgrupp har kartlagt behov och tankar kring arbetet mot våld i nära relationer gällande samkönade relationer. Arbetsgruppen har verkat under arbetsnamnet Normstormarna.

Normstormarna, presentation

Socialtjänsten i Hjo var del i Normstormarna initialt genom socialsekreterarna **Malin B Johansson** samt **Victoria Ström**. Då dessa båda gick på föräldraledighet ersattes de av socialsekreterare **Lina Nordenskär** och under hösten har även socionomstudent **Sara Ingsberg** deltagit i gruppen. Lina Nordenskär arbetar främst med familjerätt och är även del i Utvägs kontaktpersons nätverk.

Victoria Tauson är projektledare, utbildare och samordnare på RFSL Skaraborg som är en avdelning till RFSL (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter). Victoria har fil. Magister-examen i Sociologi och Genusvetenskap och en gedigen hbt-kompetens. Hon har också varit engagerad i både tjej- och kvinnojour. Utväg Skaraborg och RFSL Skaraborg har sedan tidigare samarbete och kunskapsutbyte och det var genom detta som Victoria kopplades till föreliggande arbete.

Michael Ottow är samordnare för män på Utväg samt även gruppleddare i Utvägs mans- och föräldragrupper. Michael är socionom och familjeterapeut. Han har tidigt intresserat sig för hur hjälp och stöd ska utformas så att alla i samhället ska kunna få del av den på lika villkor.

Samkönad relation vs. hbt-relation

I arbetet mot våld i nära relationer finns våld i samkönade relationer som prioriterat område. Det finns relativt lite forskning på just detta, men samtidigt säger den forskning som finns och den informella kunskapen att det är ett område som bör arbetas med. Så var också Normstormarnas uppdrag från början; att ta fram en handlingsplan kring kommuners arbete med våld i samkönade relationer. Men i våra diskussioner och med stöd i forskning har vi valt att omformulera perspektivet. Vårt arbete har därför kommit att handla om våld i hbt-relationer. Detta har några olika anledningar. Om det benämns som våld i samkönade relationer så skulle det innebära ett osynliggörande av bisexuella personer. Särskilt som vi vet att det förekommer bifobiska argument för våldet i relationer med bisexuella personer, oavsett om denna lever i en samkönad eller olikkönad relation. Det osynliggör också transpersoner helt, vilket vi tycker är beklagligt och som vi vill jobba bort ifrån. Detta har att göra med vårt slutliga argument för detta begreppsskifte; kön är komplext och begreppen samkönad respektive olikkönad relation kan bli svårtytt vad det egentligen avser. Men vi menar att relationer som består av en eller flera personer med en hbt-identitet kräver särskilt fokus gentemot relationer som återfinns i en normativ kontext. Normstormarna menar därför att begreppet våld i

hbt-relationer är ett mer passande och mindre exkluderande. Poängteras bör dock att vi i följande text kommer särskilja på samkönad relation och hbt-relation om sammanhanget så kräver. Exempelvis gör inte forskningen den distinktion som vi valt att göra. Även vår fokusgrupp skiljer ibland på dessa båda och det kommer då att förtydligas.

Kunskapsöversikt inom området

Det finns förhållandevis lite forskning om våld i samkönade relationer/hbt-relationer. Den forskning som finns nationellt väljer också att fokusera på våld i samkönade relationer och tar alltså inte upp transpersoners eventuella utsatthet.¹

Det finns flera anledningar till att det finns så lite kunskap om våld i samkönade relationer. Dels är det relativt nytt att överhuvudtaget benämna, fråga och prata om. Det finns också en lång tradition av att tolka våld i nära relationer utifrån en olikkönad kontext, dvs. mäns våld mot kvinnor. Detta kan leda till att såväl professionella som utövar av och utsatta för våld inte kan tolka det som pågår i den samkönade relationen som våld. Det påvisas också i flertalet rapporter och skrifter att mörkertalet kring våld i samkönade relationer är mycket stort. Dels på grund av ovan nämnda tolkning, men också på grund av metodologiska svårigheter. För att få personer som lever/har levt i samkönade relationer att svara på frågor om våld så ställs frågeställaren inför två alternativ. Antingen skicka en massenkät till en stor del av befolkningen och låta frågor om sexuell läggning/parternas kön ingå. I det fallet ställs stora krav på frågornas utformning. Eller så kan man använda sig av plattformar där hbt-personer organiserar sig för att på så sätt garantera en viss typ av urval. I det fallet blir inte urvalet slumpmässigt. Och i båda fallen ställer det krav på att personer kan vara öppna med såväl våldet som den sexuella läggningen/parternas kön.

Vad som dock är viktigt att poängtera i sammanhanget är att även om det finns förhållandevis lite formell kunskap om hbt-personers utsatthet för våld i nära relationer, så finns det mycket informell kunskap.

Det är också viktigt att betona att forskningen kring våld i hbt-relationer är mycket liten till sitt omfång. Det finns en del internationell forskning, men det mesta är i artikelform. Det är också en stark övervikt inom forskningen där man mest tittat på våld inom relationer bestående av två kvinnor. Mycket sällan handlar det om mäns våld i relationer med andra män. Transpersoners situation vet man nästan ingenting om.²

Den största och grundligaste studie som gjorts om våld i nära samkönade relationer i Sverige är *Våldsamt lika och olika – En skrift om våld i samkönade parrelationer*. Studien kom ut 2006 och gjordes 2008 om i en populärvetenskaplig version 2008. Det är den senare versionen som vi använder oss av i den här rapporten.

Våldsamt lika och olika baseras på svar från 2013 medlemmar i RFSL. Således kan urvalet inte sägas vara slumpmässigt och kan inte direkt appliceras på samtliga hbt-personer i Sverige. Men på grund av

¹ NCK, s. 7

² NCK, s. 7

dess omfattning och resultat anser vi den ändå vara så pass viktig att den går att använda. Det finns heller ingen motsvarande undersökning i Sverige.

Av de tillfrågade svarade en fjärdedel att de upplever eller har upplevt någon form av fysiskt, psykiskt och/eller sexuellt våld i en nära relation med någon av samma kön.³ Bland dem som upplevde detta i en nuvarande relation svarade angav knappt 27 % att de dessutom var utsatta för psykologisk kontroll och 41 % att de var utsatt för psykologisk isolering.⁴ Trots undersökningens metodologiska problem så är dessa siffror så pass allvarliga att det bör tolkas som ett reellt problem som inte går att bortse ifrån.

Våldet – likheter och skillnader⁵

Våld i en nära relation kan se ut på olika sätt. Det kan röra sig om fysiskt våld, men också psykiskt, sexuellt och materiellt. Vilka uttryck våldet tar sig skiljer sig inte åt vad gäller hbt-relationer. Detta bör poängteras extra då det ofta är svårt att tolka sexuellt våld som något kvinnor kan utsätta andra för.

Däremot finns det skillnader i hur våldet tolkas, både av den som utsätter för våld, den som drabbas av våld och de som tar emot berättelserna om detta. Samtliga parter kan ha svårt att frångå den vanliga tolkningen av män som förövare och kvinnor som offer. Det finns också föreställningen om att exempelvis två män är jämnstarka och att våldet därför är jämbördigt. På grund av detta kan våldsutövaren i sin maktutövning få den våldsutsatta att tolka det inträffade som något annat än våld, den våldsutsatta kan ta på sig än mer skuld för att den är med om något som logiskt sett inte kan hända. Och omgivningen kan ha svårt att förstå vidden av berättelserna.⁶

När det gäller hbt-personer finns det också anledning att ta minoritetsstressen i beaktande. Att leva i en minoritetsposition i ett samhälle där många har homo- och transfobiska attityder kan leda till psykosocial stress. Det kan också leda till att personen själv införlivar omgivningens negativa attityder och upplever så kallad internaliserad homofobi. Både den psykosociala stressen och den internaliserade homofobin kan ta sig uttryck i våldsutövande.⁷

Social isolering ingår ofta som strategi när någon utsätts för våld. Detta kan vara av än större betydelse i en hbt-relation där våld förekommer. Det kan vara så att ingen i omgivningen vet att det handlar om en relation mellan parterna och att då berätta om våldet skulle medföra att komma ut som hbt, vilket i vissa fall är omöjligt. Många hbt-personer upplever också en rädsla inför mötet med de professionella som ska hjälpa i dylika situationer. Även om hbt-personer formellt sätt har det bättre nu än någonsin förr så finns det fortfarande fördomar och homo-, bi- och transfobi som är utbredda i samhället. Hbt-personer har svårt att lita på att de skulle få ett värdigt bemötande om de var hjälp- eller vårdsökande och drar sig därför att berätta. Här ska också betonas problematiken i att många upplever det som en omöjlighet att vända sig till hbt-organisationer, till exempel RFSL, istället.

³ Holmberg & Stjernqvist, s. 11

⁴ Ibid.

⁵ Detta avsnitt ska läsas som en sammanfattning av ovan nämnda rapporter.

⁶ Kvinna slår kvinna..., s. 18-19

⁷ NCK, s. 8

Även om du där kan ta hbt-kompetens för givet så är anonymiteten långt ifrån garanterad. Risken att den du talar med känner dig och/eller din partner är överhängande.

Här ska också beaktas det faktum att vänner av samma kön kan ses som ett potentiellt hot av den våldsutövande partnern och att den sociala isoleringen träder i kraft tidigare i en hbt-relation.

Hbt-identiteten kan också användas som kontrollstrategi. En våldsutövande partner kan använda hotet om att avslöja partnern inför arbetskamrater, familj eller andra viktiga personer som en strategi för att utöva kontroll. För somliga hbt-personer skulle ett sådant avslöjande leda till avståndstagande från ursprungsfamiljen, trakasserier eller rentav fara för livet.

Att som hbt-person vara utsatt för våld i sin relation kan medföra ytterligare påfrestningar angående öppenhet. Många är inte beredda att bidra till att fördomar eller andra negativa uppfattningar om hbt-personer stärks och väljer därför att inte berätta, av lojalitet till hbt-grupperna.⁸ Tystnaden och isoleringen blir på så sätt mångfacetterad.

Vår referensgrupp

Då vi upplevde kunskapsbasen för uppdraget som ganska tunn på grund av forskningsläget så valde vi att rekrytera en fokusgrupp. Denna rekryterades av RFSL Skaraborg via deras nätverk på Facebook. Gruppen bestod av fyra personer, av olika kön och med bra åldersspridning. Gruppen träffades en gång där Normstormarna presenterade sitt uppdrag och gav gruppen, i tur och ordning, tre frågeställningar att diskutera. Frågeställningarna var följande:

- Finns våld i hbt-relationer?
- Hur ser stödet ut för de hbt-personer som drabbats av/utsatt andra för våld i sina relationer?
- Hur skulle det ideala stödet i dessa respektive situationer se ut?

Denna diskussion bandades, med tillstånd av deltagarna. Deltagarna i fokusgruppen har lovats full anonymitet och bara Normstormarna vet deras identitet och har haft tillgång till det inspelade materialet.

Referensgruppens synpunkter

Vi redovisar här fokusgruppens reflektioner utifrån ovan nämnda frågeställningar.

Samtliga personer i vår referensgrupp ansåg att våld i hbt-relationer är en realitet. De flesta uppfattade det som varande i samma utsträckning som i andra relationer, medan någon sa att det kunde finnas i större utsträckning. Argument för detta påstående var saker som minoritetsstress och andra för grupperna specifika problem i enlighet med vad som redovisats ovan. Referensgruppen var överens om att våldet såg ut på samma sätt i hbt-relationer som i andra relationer, men man betonade också att det fanns för grupperna särskilda skillnader så som beskrivits ovan. Man var också överens om att mörkertalet är enormt, att detta är ett osynligt problem som behöver lyftas.

⁸ Kvinna slår kvinna, man slår man, s. 22

Gruppen pratade också om att osynligheten kommer såväl från de yrkesgrupper som arbetar med våld, som samhällets heteronormativitet samt hbt-grupperna själva.

När det gäller det befintliga stödet för våldsutövande och våldsutsatta hbt-personer landade referensgruppen i en diskussion om bemötande. Man menar att det stöd som finns i samhället för våldsutövande eller våldsutsatta rent teoretiskt finns för hbt-personer också, men att det i praktiken inte är så enkelt. Bemötande från berörda yrkesgrupper riskerar att vara mycket heteronormativt i både språk och attityder. Det kan också hända att fokus i samtalet hamnar fel och koncentrerar sig på personens hbt-identitet snarare än våldsproblematiken. För vissa i referensgruppen fanns egna erfarenheter av dylikt bemötande, medan andra hade hört om liknande från vänner eller andra nära som sökt hjälp. Sammantaget ledde detta till en stor oro bland hbt-personer gällande bemötande. Referensgruppen länkade också detta till mörkertalet eftersom man menar att hbt-personer ofta hittar andra lösningar för att få stöd där det inte handlar om att ta hjälp av samhällets instanser.

När referensgruppen fick tala om hur man ville att det ideala stödet skulle se ut gick meningarna isär något. Några menade att det bästa stödet skulle vara att hbt-personer inkluderas i det befintliga stödet. Andra menade att det var riktat stöd som var det bästa. Någon menade också att det kan finnas anledning att ha båda delarna i verksamheten så att den hjälpsökande hbt-personen själv kan välja om den vill ingå i den samtalsgrupp som finns eller om man hellre vill ha en egen samtalsgrupp för hbt-personer. Argument som fördes fram för detta var bland annat att hbt-personer riskerar kränkningar på grund av sin identitet eller att fokus återigen riskerar att hamna fel och att det därför kan vara tryggare i en grupp där man inte behöver komma ut.

Några ville också ha en form av märkning, med exempelvis en regnbågsflagga på hemsidor och liknande, som skulle signalera att denna verksamhet inkluderar hbt-grupperna. Men andra var skeptiska till detta, dels av anledningen att det inte alltid finns substans bakom en sådan märkning och alltså inget att lita på, medan andra menade att det kändes riktat när man hellre vill ha inkluderat.

Sammanfattning

Våld i samkönade relationer, eller hbt-relationer som Normstormarna väljer att benämna det, är ett prioriterat område från regeringens sida när det handlar om relationsvåld. När Normstormarna arbetat med framtagandet av föreliggande rapport och åtgärdsförslag har det blivit otroligt tydligt att detta verkligen bör vara prioriterat. Det finns otroligt lite forskning på området, särskilt gällande transpersoner och relationer mellan män. Det finns också all anledning att tro att det är som vår referensgrupp menar; att mörkertalet är enormt. Våld i hbt-relationer är ett problem som alla som arbetar med relationsvåld borde ta tag i. Utväg Skaraborg kommer, med finansiering från Brottsoffermyndigheten, att metodutvecklas så att verksamheten kan erbjuda adekvat stöd för hbt-personer. Normstormarna hoppas att samtliga kommuner och verksamheter som Utväg samverkar med använder sig av projektet och dess erfarenheter så att samverkan kan ske oberoende av människors könsidentitet, könsuttryck och sexuella läggning. Normstormarna betonar dock att varje enskild kommun, verksamhet och handläggare måste ta eget ansvar för sin kompetensutveckling på området.

Förslag till kommunal handlingsplan

Kommunen ska ta ansvar för att den handlingsplan som rör våld i nära relationer revideras på sådant sätt så att hbt-relationer inkluderas. För detta anser vi i Normstormarna att det finns särskilda krav att ställa på kommunen utifrån målgruppernas särskilda behov utifrån att dessa är marginaliserade grupper i samhället.

Personer inom kommunen, exempelvis socialtjänstens handläggare, som handhar ärenden som rör våld i nära relationer bör ha kompetens om hbt och våld i hbt-relationer. Den kunskapen och kompetensen är en förutsättning för att alla kommunens invånare som på något sätt upplever våld i sin relation ska få chansen till ett värdigt och kompetent bemötande, oavsett könsidentitet/könstillhörighet och/eller sexuell läggning. Detta ska inte vara enbart en persons ansvar, det får inte vara personavhängigt utan genomsyra verksamheten.

Tjänsten inom kommunen som har våld i nära relationer som ansvar bör inte heta *kvinnofridssamordnare* eller annat könsbestämt. Vi anser att det är ett exkluderande och missvisande ord som bör bytas ut. Förslag från Normstormarna är *relationsvåldssamordnare*, *relationsvåldsstödare* eller *relationsvåldskompetens*.

Kommunen bör också ha nära samarbete med närmaste RFSL-avdelning för dess kunskaper inom hbt-grupperna. Från RFSL kan kommunen få hjälp med kompetenshöjning och god insikt i målgruppernas behov och upplevelser av att bli bemött i dessa situationer.

Kommunen bör också ha god samverkan med yrkesverksamma inom rättsväsendet som har hbt-kompetens.

Kommunen bör också ha uttänkta strategier för saker som skyddat boende om det visar sig att de befintliga inte kan ta emot hbt-personer på fullgott sätt.

Övriga åtgärdsförslag

Det är nödvändigt att samtliga utbildningar som leder fram till yrkesroller där man kan komma i kontakt med våldsutsatt och våldsutövande har hbt-kunskap och våld i hbt-relationer som del av utbildningen. Detta gäller då vårdirken, socionomer, socialpsykologer, psykologer och liknande. Vid en rundringning som Normstormarna gjorde till några av dem som ansvarar för dylika utbildningar blev svaren att man på dessa utbildningar "försöker införliva hbt-perspektivet" men att det är svårt att lyfta fram alla "särskilda frågor". Normstormarna menar att detta är en beklaglig syn på utbildningens innehåll och yrkesansvar. Dels har vi en pluralistisk syn på hbt-frågor och menar att det inte finns ett enda perspektiv. Dels så vill vi också poängtera att det inte handlar om en särskild fråga, utan om ett sätt att arbeta inkluderande så att patienter och klienter kan få respektfulla möten med yrkesutövare oavsett om patienten/klienten bryter mot normer eller inte. Detta synsätt bör vara införlivat och integrerat i undervisning och yrkesutövande.

Samtliga kvinnojourer och mansjourer och boenden för våldsutsatt har kompetens för att ta emot även hbt-personer. Vi föreslår också att detta märks tydligt i till exempel logotyper, i text på hemsidor och liknande.

Verksamheter liknande Utvägs bör metodutvecklas så att dessa kan ha verksamhet även för våldsutövande och våldsutsatta hbt-personer och barn i dessa relationer. Här föreslås samma tydlighet som för ovanstående.

Boenden, jourer och andra verksamheter som stöder personer som drabbats av eller utsatts för våld bör samarbeta med närmaste RFSL-avdelning eller annan person eller organisation med likvärdig hbt-kompetens för att få kunskap och eventuell handledning.

All kompetenshöjning och utbildning ska ta upp samtliga grupper och identiteter i hbt-spektrat så att varje grupps specifika situation och villkor synliggörs. Detta arbete bör också ha en tydlig normkritisk ansats då det är en omöjlighet att ge gott och likvärdigt bemötande om hbt-kunskapen bara blir ett tillägg till verksamheten som i övrigt fortsätter vara heteronormativ.

Det är också nödvändigt att samtlig utbildning om hbt påvisar att hbt-personer kan återfinnas i andra grupper som utsatts för våld i nära relationer (det kan handla om missbruk, hedersrelaterat våld och förtryck, funktionsnedsättningar etc.) och att all utbildning som berör våld i nära relationer också tar upp hbt.

Vi anser vidare att det kan finnas anledning att extra se över transpersoners situation och beredskapen hos stödjande verksamheter för att ta hand om dessa personer. Transfobi finns inte bara i heteronormativa miljöer utan även inom hbt-gruppen. Därför kan exempelvis ett boende för våldsutsatta behöva tänka ut såväl praktiska lösningar som förhållningssätt för att kunna ta om hand även utsatta transpersoner. Att boendet är till för utsatta för våld i samkönade relationer är ingen garant för att transpersoner behandlas väl av vare sig personal eller andra boende.

Praktiska tips för den enskilde handläggaren

Ställ öppna frågor och undvik konsekvent all könsbestämning av klient och partner.

Sök aktivt kunskap om hbt-grupperna så att du förstår det breda spektrat av identiteter.

Ha ett normkritiskt förhållningssätt så att du gör så få antaganden om klienten som möjligt. Ta ansvar för att du i din yrkesroll inte återskapar heteronormativa antaganden och förhållningssätt.

Ta kontakt med RFSL så att du kan få vägledning och råd i din yrkesroll. De har också möjlighet att utbilda eller hänvisa dig till passande utbildningar så att din kunskap ökar. RFSL har också möjlighet att ge råd om lämplig litteratur och annat material som kan öka kunskapen.

Låt inte din klient bli din kunskapsbank. Din klient är i en underordnad position och i ett känslomässigt svårt läge och ska bli mött i det, inte förväntas upplysa dig om annat än sin egen upplevda situation.

Tänk på att det får konsekvenser att leva utanför samhällets heteronorm och att detta kan medföra att de vanliga hjälpinstanserna kanske inte lämpar sig i alla fall. Rådgör med din klient och andra med god inblick i bemötandet hos de berörda verksamheterna. Ta också kontakt med kvinnojourer och annan liknande verksamhet så att du vet hur de ställer sig till att arbeta med och ta emot

transpersoner. Se också till att du har reservplaner om exempelvis kvinnojourens boende är otillgängligt för din klient.

Se till att ha kunskap och strategier med en gång och vänta inte tills det dyker upp en klient med hbt-identitet. Risker är att du då förhåller dig på ett sätt som gör att du missar klienter som faktiskt lever så samt att det skapar otrygghet för klienten om han/hon/hen märker att du saknar kunskapen.

Begreppsförklaringar

Kön – för många baseras detta på biologi och juridik, men för många handlar det också om socialt och mentalt kön. Juridiskt sett finns i Sverige endast två kön, biologiskt några fler och mentalt lika många som det finns människor.

Könsuttryck – hur en person väljer att genom kläder och andra attribut uttrycka ett kön. Könsuttrycket behöver inte tillhöra samma kön som personen har som identitet eller juridisk/biologisk tillhörighet. Kan även benämnas som socialt kön eller genus.

Könstillhörighet – den könskategori som en person biologiskt och juridiskt tillhör.

Könsidentitet – det kön en person väljer att identifiera sig med. Könsidentiteten kan stå i kontrast till såväl könstillhörighet som könsuttryck.

Hbt – samlingsnamn för homosexuella, bisexuella och transpersoner och/eller frågor som rör dessa grupper. Vissa anser att det bör förkortas lhbt för att synliggöra lesbiska i den homosexuella gruppen.

Homosexuell – avser en person som enbart har förmågan att bli attraherad av och förälskad i personer av samma kön som personen själv. Homosexualitet är en sexuell läggning.

Bisexuell – avser en person som har förmågan att bli attraherad av och förälskad i personer av alla kön/oavsett kön. Bisexualitet är en sexuell läggning.

Heterosexuell – avser en person som enbart har förmågan att bli attraherad av och förälskad i personer av annat kön än personen själv. Heterosexualitet är en sexuell läggning.

Transperson – ett samlingsbegrepp som avser personer vars könsidentitet och/eller könsuttryck tidvis eller alltid står i kontrast mot normen för det kön som tilldelades personen vid födseln. Detta kan endast vara en självpålagd identitet. "Trans" kommer från latin och betyder "över till andra sidan". Detta handlar inte om sexualitet eller sexuell läggning utan rör enbart könsidentitet/könsuttryck.

Cis-person – en person vars biologiska och juridiska kön överensstämmer med könsidentiteten och att dessa aldrig ifrågasatts. "Cis" kommer från latin och betyder "på samma sida".

TS – förkortning för **Transsexuell**, en diagnos och identitet som avser personer som upplever sig vara av motsatt kön jämfört med det kön som tilldelades vid födseln. Vid diagnostisering kan personen genomgå så kallad könskorrigering. "Trans" är latin för "över till andra sidan" och "sexus" är latin för kön.

TV – förkortning för **Transvestit** som avser en person som tidvis, ofta eller alltid vill använda sig av ett annat köns kläder och andra attribut. Detta kan i vissa fall handla om sexuell njutning men handlar oftast om ett sätt att uttrycka sitt kön. "Trans" är latin för "över till andra sidan" och "vestis" är latin för "kläder". Alla kön kan vara transvestiter och det är en självpålagd identitet. Ska heller inte förväxlas med Dragqueens/dragkings som klär om i underhållande eller politiskt syfte.

FtM - förkortning för "Female to Male" (Kvinna till Man) och kan syfta på såväl transsexuella som transvestiter. Används för att benämna både det kön personen har/hade biologiskt och vilket kön personen uttrycker och/eller identifierar sig med. För transsexuella kan det också påvisa vilket kön personen nu har juridiskt.

MtF - förkortning för "Male to Female" (Man till Kvinna). Samma förklaring som ovan.

Intergender – en person som identifierar sig bortom, mellan eller i båda de traditionella sociala könen.

Heteronormen – en norm som förutsätter att alla människor är och trivs med att vara det kön de ser ut att tillhöra, att det bara finns två kön, samt att alla människor vill ha relationer med personer av annat kön än de själva. Alla som inte passar in i normen ses som avvikande/onormalt. Detta är en social norm som avspeglas i alla skikt av människors liv. För personer och grupper som av normen betraktas som avvikare kan konsekvenserna bli ytterst påtagliga och även våldsamma.

Komma ut – att berätta för andra om sin sexuella läggning och/eller könsidentitet/könsuttryck. Detta är något som pågår ständigt i en människas liv på olika sätt. Detta ska alltid vara personens eget val.

Outa - att berätta för andra om en annan person än sig själv och då dennes sexuella läggning och/eller könsidentitet/könsuttryck.

Nära relation – intim, betydelsefull och känslomässig relation mellan människor

Samkönad relation – en nära relation där samtliga parter i relationen har samma könsidentitet och/eller könstillhörighet. En relation kan inte ha en sexuell läggning eftersom sexuell läggning är individbaserat. Därför kan inte ord som "homosexuell" appliceras på en samkönad relation.

Olikkönad relation – en relation där parterna har olika könsidentiteter/könstillhörigheter. T.ex. man/kvinna. Kan inte benämnas heterosexuell av samma anledningar som angavs under samkönad relation ovan.

Hbt-relation - används här som benämning på en nära relation där minst en part identifierar sig som homosexuell, bisexuell och/eller transperson. Vi har valt att inte skriva lhbt utan inkluderar även lesbiska i den homosexuella gruppen då vi anser att den homosexuella identiteten inte är avhängig personen som väljer att identifiera sig så.

Homofobi – att ha homofobiska åsikter handlar om att tycka illa om homosexuella och se dem som mindre värda än heterosexuella. Homofobi kan återfinnas på alla nivåer från individ- till samhällsnivå och det kan ta sig många yttringar.

Bifobi – motsvarande homofobi, men där antipatin riktar sig mot bisexuella. Bifobi kan återfinnas även hos homosexuella.

Transfobi – att ha transfobiska åsikter handlar om att ha förväntningar på kön, att vara klar över hur man är som ”riktig” man, respektive kvinna, och känna avsky, misstänksamhet och dylikt mot personer som bryter mot dessa förväntningar och normer. Transfobi blandas ibland ihop med homofobi då människor förutsätter ett visst köns- och genusbeteende hos homosexuella.

Internaliserad homo-/bi- och transfobi – en person med internaliserad homo-, bi- eller transfobi har tagit in omgivningens negativa attityder och hyser samma negativa känslor inför sin egen och kanske även andras hbt-identitet.

Våld – ”Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärftar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något den vill.” Per Isdal, psykoterapeut, Alternativ til Vold i Oslo

Normaliseringsprocessen - en förklaringsmodell, vilken klargör varför en våldsutsatt person oftast inte kan ta sig ur ett förhållande som innehåller våld. Normaliseringsprocessen innebär att våldet i en relation normaliseras, både för den våldsutsatte och den våldsutövande. Våldet blir en del av vardagen och i förlängningen både accepterat och rättfärdigat. Kortfattat kan normaliseringsprocessen beskrivas som att ett beteende som är högst onormalt tillslut uppfattas som normalt.

Isolering - medverkar till normaliseringsprocessen. Isolering syftar i detta sammanhang till att den våldsutövande parten i ett förhållande hindrar, eller försvårar, för den andre parten att umgås med vänner och andra anhöriga. Isolering kan leda till att den våldsutsatte personen får ännu svårare att skilja på vad som är ”normalt”, ”rätt” eller ”fel” i ett förhållande.

Kontroll - genom att den våldsutövande pendlar mellan att vara kärleksfull och omhändertagande till att utföra kränkande handlingar och våld mot sin partner, skapas ett känslomässigt beroende mellan de båda. Den våldsutsatte tar över den våldsutövandes värderingar om att hon/han är grunden till våldet, vilket krymper hans/hennes självkänsla ytterligare. Den våldsutövande skapar kontroll över sin partner.

Makt - maktutövning kan bestå av att den underordnade individen finner sig i sin roll. Detta kan bero på att den underordnade inte kan föreställa sig något alternativ till den ordning som råder, att ordningen är omöjlig att förändra eller att man ser den som bra. Våld i en relation kan vara ett sätt att påverka beteendet hos sin partner. Den ena parten i en relation kan skapa sig makt över den andre genom våld, hot och kränkningar.